

Miljøetikk

Trygve Børte Nomeland

12. desember 2024

Oppgavetekst: I et eksempel om utbygging av villmark og de som berøres av dette, gjennomgår Singer flere etiske tilnærminger. Redegjør for hva som kjennetegner det han kaller «antroposentrisk» (menneskesentrert) etikk», «ærefrykt for livet» og «dypøkologi», og for Singers kritikk av disse tre tilnærmingene. Hva er Singers eget syn på forholdet mellom mennesket og naturen, og hva blir for ham det sentrale hensynet i en miljøetikk? Arne Næss' tilnærming til miljøetikken er annerledes enn Singers.

1 Antroposentrisk etikk

Antrop kommer fra gresk og betyr menneske, antroposentrisk etikk betyr altså å ha mennesket i sentrum.

Singer viser til kristendommen og gresk filosofi som grunnlaget for det vestlige synet.

I motsetning til enkelte andre gamle tradisjoner, for eksempel den indiske, har både den hebraiske og den greske tradisjon gjort menneskene til midtpunkt i det moralske univers - ja ikke bare midtpunkt, men svært ofte til totaliteten av det som har moralsks betydning her i verden. (IFIKK, 2015, s. 163)

Singer viser til eksempler i bibelen som syndefloden som viser at gud ikke ser noe moralsk verdi i dyr og planter i seg selv.

et eller annet om grekere

Singer oppsummerer den vestlige tradisjonen slik: «Menneskene er de eneste moralske viktige skapningene i verden. Naturen selv har ingen egenverdi, og å ødelegge den planter og dyr kan ikke være en synd, med mindre vi skade mennesker gjennom denne ødeleggelsen. (IFIKK, 2015, s. 164)»

Singer snakker videre om hvordan miljøvern likevel kan argumenteres for med menneskesentrert etikk. Han retter fokuset mot fremtidige generasjoner og spør om det ikke er imot menneskehetens interesse å frarøve dem naturopplevelser:

Selv om skogen ikke blir hugd ned, men satt under vann fordi det bygges en demning for å produsere strøm, er det sansynelig at fordelene vil vare bare en generasjon eller to: etter det vil ny teknologi gjøre slike måter å generere strøm på umoderne. Men når skogen først er hugd ned eller druknet er båndet til fortiden brutt for alltid. (IFIKK, 2015, s. 165)

Singer ser at tendensen i vestlige land er at det blir mer interesse i naturopplevelser og vern av naturen som er igjen når levestandarden øker.

Han sammenligner også naturvern, med bevaring av kunst og bygninger.

Selv om det er det er mulig å begrunne miljøvern med en menneskerettet kritikk mener Singer at vi må utvide etikken til å også ta hensyn til dyr. Singer går tilbake til eksempelet om elva som blir demmet opp. Utvider vi hensynet til andre skapninger får vi mange flere argumenter mot å sette dalen under vann:

«Verken drukning eller sult gir noen lett død, og lidelsen somn denne døden innebærer bød, slik vi har sett, ikke gis mindre vekt enn vi ville gi en tilsvarende mengde lidelse for menneskelige skapninger. (IFIKK, 2015, s. 169)»

2 Ærefrykt for livet

Singer beskriver sin egen etikk som en utvidelse av den vestlige som tar moralsk hensyn til alle sensande vesener, men utelukker andre levende ting.

Han kritiserer Albert Schweitzers etikk: Ærefrykt for livet. Schweitzer mente at alt liv har iboende verdi og burde respekteres uten hensyn til deres kapasitet for følelse.

Singer mener denne etikken er for omfattende og at det ikke er mulig å gjøre. Den prioriterer ikke mer komplekse livsformer eller evnen til å føle glede og lidelse.

3 Dypøkologi

I dypøkologi er det økosystemer og naturmangfold som blir tilegna egenverdi

Ingen verdi i individuelle mikroorganismer eller planter

Det må skilles mellom levende og ikke levende

4 drøfting av «dypøkologi i åtte punkter»

I artikkelen dypøkologi i åtte punkter prøver Arne Næss å lage en politisk plattform for dypøkologien som kan favne bredt. Han setter først frem punktene før han utdyper hvert punkt.

Punktene tar først og fremst for seg som mennesker gjør galt mot det han kaller den ikke-menneskelige verden.

Siden den dominerende etikken i vesten er antroposentrisk bruker næss mye tid på hva mennesker har rett til å gjøre i naturen. I punkt 3. står det «Mennesker har ikke rett til å redusere denne rikdommen og dette mangfoldet [...]» i punkt 5. «Menneskenes innblanding i den ikke-menneskelige verden verden er for vidtgående, og situasjonen forverres raskt» og punkt 6. «Politikken som føres nå må legges om. [...]» (Haukland, 2008, s. 213).

5 Dypøkologi: Arne Næss vs. Singer

Redegjør for og drøft Næss' «dypøkologi i åtte punkter». På hvilke måter skiller Singer og Næss seg fra hverandre? Finnes fellestrekk? I denne sammenhengen kan du også ta opp noe fra Sigurd Hvervens kritikk av Næss og vurdere holdbarheten av denne kritikken.

Kan miljøetikk basert på bærekraft for mennesker være et godt alternativ til posisjonene til Singer og Næss? Begrunn svaret.

Referanser

Haukland, P. I. (2008). *Den dypøkologiske plattformen i åtte punkter*. Flux.
IFIKK. (2015). *Exphil II - tekster i etikk*. Gyldendal.